

Studiehandledning

Studieperiod: VT 2026

(Uppdaterad: 2026-01-19)

Socialpolitik och välfärdssamhället, 7.5 hp, 745G48

Social Policy and the Welfare Society, 7.5 credits, 745G48

Kursansvarig: David Ekholm, david.ekholm@liu.se

Examinator: David Ekholm, david.ekholm@liu.se

Medverkande lärare (Förutom dessa kan det tillkomma andra lärare på enstaka moment.)

Namn på lärare	E-post
David Ekholm	david.ekholm@liu.se
Simon Härnbro	simon.harnbro@liu.se
Richard Öhrvall	richard.ohrvall@liu.se
Magnus Dahlstedt	magnus.dahlstedt@liu.se
Elise Johansson-Jansson	elise.johansson.jansson@liu.se
Ulrika Wernesjö	ulrika.wernesjo@liu.se
Sara Wittberg	sara.wittberg@liu.se
PFS-ansvarig Johanna Andersson	johanna.a.andersson@liu.se

Innehåll

Viktiga dokument och webbsidor för kursen	2
Frågor	2
Närvaro	2
Kursens innehåll	2
Kursens lärandemål och examination.....	3
Kriterier för betyg på helkurs	4
Professionellt förhållningssätt och självkännedom – PFS.....	5
Detaljschema för kursen	5
Föreläsningar och deras innehåll.....	5
Examination och obligatoriska moment.....	9
Seminarier	9
Seminarium 1: Socialpolitikens styrning (SEM8).....	10
Seminarium 2: Försäkringar och bidrag (SEM5)	12
Seminarium 3: Välfärdsstat i förändring (SEM6)	13
Individuell hemtentamen (EXM1)	15
Allmän information	16
Beslut om särskilda medel för pedagogiskt stöd i studiesituation.....	16
Information om undervisning och arbetsformer	16
Studentinflytande via Lärandedialog och Studentråd.....	17
Kurslitteratur och referenslitteratur	18
Kursvärdering.....	18
Schema	18
Vad är en disciplinförseelse?.....	18
Upphovsrätt.....	19
Pandemirestriktioner	20

Viktiga dokument och webbsidor för kursen

Varje kurs hanteras formellt genom ett antal dokument (som finns tillgängliga via Lisam), dessa är:

Programhandbok

Kursplan

Litteraturlista

Studiehandledning

Glöm inte att ha med dessa dokument till kursintroduktionen

Viktig information finns på LiUs webbsida **Liunet student**. Den lärplattform som används är **Lisam**. All kursinformation, olika kursdokument samt kurskommunikation läggs ut där. Ibland används även kommunikationsverktygen **Teams** och **Zoom** samt digital tentamen i **WISEflow**.

Frågor

Vid frågor titta först i denna Studiehandledning, Programhandboken, på Lisam och på LiU:s webbsida och Liunet student då det där finns mycket av informationen. Hittar ni inte svaret hör med någon i arbetsgruppen. Om frågan fortfarande kvarstår så går det bra att ställa den till kursansvarig på den Frågor och svar-funktion som finns på varje kurs Lisam-sida. På så vis får alla ta del av frågan och kursansvarig slipper svara på samma fråga flera gånger. Är frågan av mer privat karaktär som inte alla behöver ta del av går det givetvis bra att mejla kursansvarig. Ni är många studenter och det blir väldigt mycket arbete med att svara på enskilda mejl. Därför är det önskvärt att Frågor och svar-funktionen på Lisam används under kursen.

Närvaro

Studenter förväntas närvara vid de lärtillfällen som erbjuds och vid ordinarie examinerande moment. Giltig frånvaro är sjukdom och vård av barn. Meddela kursansvarig om du inte kan delta vid examinerande moment. Det går inte att bli godkänd på en kurs genom att bara göra ersättningsuppgifter. En generell riktlinje är att studenten ska ha närvarat vid majoriteten av de ordinarie examinerande momenten annars kan examinator besluta att studenten behöver göra om kursen.

Kursens innehåll

I kursen behandlas teorier om och modeller av socialpolitiska och ekonomiska styrsystem. Särskild vikt läggs vid det sociala arbetets roll inom olika välfärdssystem och de konsekvenser som socialpolitikens utformning har för medborgare i allmänhet och medborgaren som klient och brukare. Vidare belyses den svenska välfärdsstatens historia, förändring och utmaningar. Här behandlas framför allt sociala, kulturella och ekonomiska samt politiska aspekter av välfärdssamhället och dess betydelse för socialt arbete.

I kursen behandlas förhållandet mellan medborgare, stat, kommuner och regioner/landsting, marknad, civilsamhälle och familj. Dessa betraktas som olika aktörer i välfärdssamhället. Dessa förhållanden behandlas genom socialpolitiska teorier om olika välfärdsmodeller. Vidare

relateras dessa teorier om hur välfärd och socialt arbete organiseras som politiska praktiker. I kursen behandlas också teorier om och modeller av ekonomiska- och andra styrsystem.

Kursen behandlar välfärdssamhällets framväxt, upprätthållande, gradvisa förändring och framtida utmaningar. Denna utveckling illustreras genom att behandla exempelvis demografiska och ekonomiska utmaningar. I kursen betonas vidare mångfaldsperspektiv och frågor om social exkludering i relation till välfärd och medborgarskap med fokus på bland annat genus och etnicitet.

Kursen ger möjligheter att tillsammans med kurskamrater reflektera över det sociala arbetet, socialarbetarrollen och den personliga professionella utvecklingen i förhållande till välfärdsstatens utveckling, förändringsprocesser och utmaningar.

Kursen behandlar i huvudsak följande teman:

- Välfärdsstatens/-samhällets framväxt, upprätthållande, gradvisa förändring och framtida utmaningar i ett historiskt perspektiv.
- De politiska styrsystem genom vilka socialt arbete bedrivs i välfärdsstaten/-samhället.
- Jämförande perspektiv på olika typer av välfärdsmodeller kopplat till politiska ideologier och politisk teori.
- Medborgarskapets innebörd i en föränderlig tid.

Kursen ställer stora krav på självstudier. För att underlätta lärandet ska kurslitteratur läsas till varje respektive undervisningstillfälle. Tid finns planerad för att hinna läsa litteraturen. Den litteratur som ingår i kursen kommer att kunna användas som referenslitteratur under hela utbildningen. Kursen är samhällsvetenskapligt allmänbildande och berör frågor om socialt arbete, politik, välfärdsstat och välfärdssamhälle utifrån en historisk såväl som samtida horisont.

Kursens lärandemål och examination

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

1. redogöra för centrala begrepp och teorier inom välfärd och socialpolitik
2. redogöra för samspelet mellan politiska, ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden som bidrar till sociala problem och spänning i samhället på individ-, grupp- och samhällsnivå
3. beskriva den svenska välfärdsstatens historiska utveckling och framtida utmaningar
4. tillämpa socialpolitiska teorier och modeller
5. relatera det skandinaviska välfärdssystemet till internationella välfärdssystem och välfärdsförhållanden
6. reflektera över välfärdsutvecklingen för olika befolkningsgrupper ur ett mångfaldsperspektiv

7. reflektera över socialt arbete som profession i relation till socialpolitik och välfärdssamhälle

Lärandemålen examineras återkommande och kontinuerligt under kursen. Examinationerna ska även ses som lärtillfällen.

Examinationen sker genom aktivt deltagande i obligatoriska seminarier samt skriftliga individuella uppgifter och genom hemtentamen. Studerande, vars examination underkänts två gånger på kursen eller del av kursen, har rätt att begära en annan examinators vid förnyat examinationstillfälle. Den som godkänts i prov får ej delta i förnyat prov för högre betyg.

Det är inte tillåtet att generera textmaterial via AI för inlämningsuppgifter och tentamina på denna kurs.

Generell information om examination samt om plagiering finns i Programhandboken eller Liunet student.

Följande examinerande moment ingår i kursen:

BENÄMNING PÅ MOMENT	I HUVUDSAK LÄRANDEMÅL	EXAMINATIONS KOD	HP	BETYG	ÅTERKOPPLING
<i>Socialpolitikens styrning</i>	1–6	SEM8	1.0 hp	U/G	Betyg på deltagande i arbetsgrupp, seminarium och inlämningsuppgift.
<i>Försäkringar och bidrag</i>	1–6	SEM5	1.0 hp	U/G	Betyg på deltagande i arbetsgrupp, seminarium och inlämningsuppgift.
<i>Välfärdsstat i förändring</i>	1–6	SEM6	1.0 hp	U/G	Betyg på deltagande i arbetsgrupp, seminarium och inlämningsuppgift.
<i>Hemtentamen</i>	1–6	EXM1	4.5 hp	U/G/VG	Muntlig återkoppling i helgrupp. Poängbedömning av svar på tentamen. Betyg på tentamen.
<i>Reflektionspass med samtalsledare</i>	6	REF1	0	D	Se nedan

Kriterier för betyg på helkurs

För betyget Godkänd på kursen, så måste samtliga examinerande moment vara godkända.
För betyget Väl godkänd på kursen, så måste samtliga moment vara godkända och hemtentamen bedömd med betyget Väl godkänd.

Examinationen sker genom aktivt deltagande på arbetsgruppuppgifter, PFS och seminarier, genom skriftliga inlämningsuppgifter samt genom en avslutande hemtentamen.

Professionellt förhållningssätt och självkännedom – PFS

Professionellt förhållningssätt och självkännedom (PFS) är en process som pågår under hela utbildningen. Syftet med PFS-momenten är att ge studenter möjlighet att stärka sin professionella utveckling, empatiska förmåga och att utveckla ett etiskt genomtänkt förhållningssätt. Ett av de viktigaste pedagogiska verktygen för detta är reflektionspass, då studenter i grupp under handledning tränar på att reflektera kring aspekter av professionellt förhållningssätt och självkännedom. Vid frågor kontakta PFS-ansvarig.

Detaljschema för kursen

Föreläsningar och deras innehåll

Syftet med föreläsningarna är att presentera vetenskaplig kunskap samt fördjupa förståelsen för de processer som pågår mellan individ och samhälle, medborgare och professionella, fattigdom och välfärd, politik och vetenskap samt samhällets insatser. Syftet är också att underlätta förståelsen av den kurslitteratur som ska läsas in och utvidga kunskaperna utifrån lärarnas expertkunskaper och exempel inom området. Det är viktigt att ni har läst den angivna litteraturen innan varje föreläsning för att få ut så mycket som möjligt. Av tidigare kurser att bedöma är deltagandet i föreläsningar A och O för inläringen och examinationer. Även arbete i arbetsgrupper underlättar lärande.

Rörande sidhänvisningar är det vissa föreläsningar till sin natur är väldigt breda varpå det blir svårt att ge precisa läsanvisningar. Vi kräver inte av föreläsarna att de skall utforma sina föreläsningar utifrån böckernas kapitel. Tvärtom föreläser de i stället utifrån ett tema som sedan återfinns i de böcker som vi valt utifrån deras relevans för kursens innehåll och kursplan. Ha för vana att bekanta dig med föreläsningens titel och innehåll så vet du ännu mer vad det är som kan vara aktuellt och relevant när du gör detta. Skulle du sen inte hinna läsa igenom allt så är det inte hela världen. Du kanske till och med får ut ännu mer om du skummar igenom de aktuella kapitlen igen efter föreläsningen.

FÖRELÄSNING	FÖRELÄSARE	INNEHÅLL	LITTERATUR
Kursintroduktion	David Ekholm	En introduktion till kursen och dess innehåll.	Programhandbok Kursplan Litteraturlista Studiehandledning
Föreläsning: Stat, politik och 'det sociala'	David Ekholm	Föreläsningen introducerar kursens olika centrala teman och begrepp och placerar in välfärdsstaten och det sociala arbetet i ett historiskt sammanhang och en idéhistorisk referensram. Föreläsningen behandlar på ett grundläggande sett vad 'staten' är, vad 'politik' är och vad som kan uppfattas som 'det sociala' i dessa sammanhang. Andra	Erlingsson m.fl. (2025), kap. 1–4 Olofsson (2020) Nygård 2020 Swärd m.fl (2013), kap. 1, 3, 4, 5, 6 & 22

		begrepp som exempelvis välfärd, medborgarskap och styrning introduceras dessutom. Föreläsningen ger en grund för de mer fördjupande föreläsningarna och seminarierna som följer i kursen.	
Föreläsning: Det politiska systemets grunder	Richard Öhrvall	Föreläsningen behandlar hur det svenska politiska systemet är uppbyggt och hur den svenska välfärdsstaten styrs. Lagstiftningens betydelse lyfts fram, inklusive vad gäller valsystemets utformning. Som socionom är det viktigt att förstå hur det politiska systemet är uppbyggt och relationerna mellan stat, landsting/regioner, kommuner, EU och medborgare. Då kommunerna har en viktig roll i det svenska politiska systemet ges en bakgrund till deras historia, en överblick av deras variation och en beskrivning av den kommunala självstyrelsen.	Erlingsson m.fl. (2025), kap. 1–4 & 6. Svärd m.fl. (2013), kap. 2, 10 & 24.
Föreläsning: Socialpolitikens organisering och styrning	Richard Öhrvall	Föreläsningen är en fortsättning och fördjupning av föregående föreläsning om det politiska systemets grunder och ger en mer ingående beskrivning av hur politiken är organiserad på olika politiska nivåer, kostnader och finansiering, samt vad det betyder specifikt för styrningen av socialpolitik och socialt arbete. Detta innefattar inte minst statens styrning av kommunerna. Kontroll och legitimitet är andra centrala begrepp som tas upp.	Erlingsson m.fl. (2025), kap. 4, 5, 7, 8 & 10.
Föreläsning: Socialpolitik och förvaltning	Richard Öhrvall	Föreläsningen handlar om relationen mellan politik och förvaltning och hur den ser ut på olika politiska nivåer. Särskild uppmärksamhet ges åt vad det innebär att vara tjänsteperson i offentlig förvaltning och arbeta i en politiskt styrd verksamhet. I föreläsningen tas även upp olika framtida utmaningar som det svenska politiska systemet och välfärdsstaten står inför, framför allt på den kommunala nivån.	Erlingsson m.fl. (2025), kap. 9 & 11.
Föreläsning: Medborgarskap, rättigheter, in- och exkludering	David Ekholm	Föreläsningen handlar om medborgarskap och rättigheter (men även skyldigheter). Här betonas vilken typ av rättigheter som är mest centrala för välfärdsstaten och vilken roll det sociala arbetet har för att garantera dessa. Olika förståelser och villkor för medborgarskap anknyter till efterföljande föreläsning om välfärdsregimer samt till hur förståelsen av medborgarskap är central i	Dahlstedt & Ekholm (2018) Olofsson (2020) Svärd m.fl. (2014), kap. 12

		relation till globalisering och migration samt även ifråga om inkludering och exkludering.	
Föreläsning: Välfärdsregimer i jämförande perspektiv	David Ekholm	Föreläsningen behandlar samhällsvetenskapliga teorier om välfärdspolitik. Fokus på denna föreläsning är ett jämförande perspektiv på olika välfärdsmodeller i de utvecklade kapitalistiska länderna. Föreläsningen tar upp hur olika länder har organiserat modeller för socialpolitik och välfärd och hur olika modeller är förknippade med olika politiska och ideologiska inslag. Föreläsningen tar upp särdrag i olika typer av försäkrings- och bidragsmodeller.	Dahlstedt & Ekholm (2018) Nygård (2020) Olofsson (2020) Swärd m.fl. (2013), kap. 8, 15 & 22
Föreläsning: Försäkringar, bidrag och lönearbete	Elise Johansson Jansson	Föreläsningen handlar om vårt offentliga trygghetssystem och de socialförsäkringar vi har idag, och hur de har utvecklats och förändrats sedan slutet av 1800-talet samt andra former av bidrag (exempelvis försörjningsstöd). Föreläsningen berör hur offentliga trygghetssystem och sociala rättigheter vuxit fram i Sverige samt den syn på medborgare som finns i de styrande regelverken. Föreläsningen handlar också om hur arbetsmarknadspolitik och socialpolitik är sammanflätade politikområden. Särskilt fokus läggs på hur övergången från arbetslinje till aktivering inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder de senaste årtiondena.	Hultqvist & Lee (2025), kap. 1, 2, 3, 4 & 7. Nygård (2020) Lindellee (2022) Olofsson (2020) Salonen & Ulmestig (2018) Swärd m.fl. (2013), kap. 5, 8,10, 13, 16, 17 & 20

Föreläsning: Välfärdsstat i förändring	Simon Härnbro	Föreläsningen kommer att fokusera på en rad olika tendenser av vad som kan betraktas som en välfärdsstat i förändring. I någon mening har välfärdsstaten alltid varit föremål för politiska strider och omdaningar, men här fokuseras utvecklingen under de senaste årtiondena. Föreläsningen baseras på tidigare delar i kursen om olika perspektiv på välfärd och medborgarskap. Här belyses dagens socialpolitiska landskap med fokus hur socialt arbete idag kan bedrivas i en mångfald av former och på flera arenor. Dessa frågor relateras vidare till de olika utmaningar som det sociala arbetet och välfärdssamhället står inför. Föreläsningen behandlar också de olika verksamheter, tjänster och service som brukar betraktas som del av ett socialpolitiskt sammanhang och som viktiga delar av välfärdsstaten – exempelvis vård, skola och omsorg – med ett särskilt fokus på socialt arbete. Föreläsningen behandlar detta dels ur ett historiskt perspektiv, med fokus på hur de sätt som tjänster och service organiseras idag har vuxit fram, dels ur ett organisatoriskt perspektiv, med fokus på hur dessa verksamheter regleras och styrs på statlig, regional och kommunal nivå samt i spänningen mellan politiska beslut och förvaltning eller utförande. Föreläsningen knyter an dessa teman till frågor om rättigheter och medborgarskap, samt till frågor om vem som ansvarar för att göra vad i välfärdsstaten.	Altermark & Dahlstedt (2022), kap. 1, 2, 3, 4, 8, & 19 Nygård (2020) Olofsson (2020) Swärd m.fl. (2013), kap. 10 Lundberg m.fl. (2024)
Föreläsning: Den sociala ojämlikhetens politik	Magnus Dahlstedt	Föreläsningen handlar om socialpolitiken i ett samhälle som alltmer präglas av segregation och ojämlikhet, något som inte minst formas ungas livsvillkor och förutsättningar i livet. Segregation kan förstås i olika termer som socioekonomisk ojämlikhet, men även som en fråga om utanförskap. Föreläsningen behandlar särskilt hur olika former av exkludering hänger samman och förstärker varandra med fokus på boende, ekonomi, demokratiskt deltagande och utbildning, och vilken betydelse detta har för socialt arbete.	Dahlstedt & Ekholm (2018) Altermark & Dahlstedt (2022), kap. 15 & 21-22.
Föreläsning: Välfärdsstaten i migrationens tidevarv	Ulrika Wernesjö	Föreläsningen behandlar välfärdspolitik i relation till migration. Föreläsningen handlar bland annat om invandrapolitiken som grundlades under 1970-talet och integrationspolitiken som introducerades	Altermark & Dahlstedt (2022), kap 15 Banas (2021)

		under 1990-talet, där invandrapolitiken liksom integrationspolitiken har en tydlig inkluderande ambition med intention att säkerställa migranternas medborgerliga rättigheter, ändå har denna politik bidragit till att också producera marginalisering och exkludering. Hur kan vi förstå att det blivit så? Föreläsningen belyser denna socialpolitik i relation till frågor om migration, etnicitet och social exkludering idag.	Lundberg m.fl. (2024) Dahlstedt & Ekholm (2018) Nygård (2020) Olofsson (2020)
Föreläsning: Familjepolitik i välfärdsstaten	Ulrika Wernesjö	Föreläsningen fokuserar på den svenska familjepolitiken och frågor som berör kön och genus. Detta görs specifikt i relation till den skandinaviska och socialdemokratiska välfärdsmodellen. Föreläsningen belyser på hur familjepolitiken utformats på ett sätt som främjat kvinnors självständighet i samhället, men också bidragit till att skapa en könssegregerad arbetsmarknad och vilken betydelse det har i relation till socialpolitiken, inte minst med avseende på frågor om ett jämlikt medborgarskap.	Olofsson (2020) Sainsbury (1999) kap. 3 Svärd m.fl. (2013), kap 5, 6 & 7
Frågestund	David Ekholm (via Zoom)	Tillfälle för samtal, diskussion med och frågor till kursansvarig och examinator.	

Examination och obligatoriska moment

Seminarier

I arbetsgruppen förbereds de frågor som finns redovisade i Studiehandledningen. Tanken är att ni i gruppen kommer fram till någon övergripande förståelse och att ni gärna formulerar era tankar i ett underlag som ni kan ta med till seminariet. Det bör vara av sådan art att det kan ge stöd för diskussionerna på seminariet.

Med aktivt deltagande menas närvaro och deltagande på seminarierna samt godkända inlämningsuppgifter i anslutning till seminarierna. På kursen är det tre seminarier: Socialpolitikens styrning (SEM8), Försäkringar och bidrag (SEM5), och Välfärdsstat i förändring (SEM6). Seminarierna förutsätter arbetsgruppens förberedelser och följs även av en individuell inlämningsuppgift. Seminarier och arbetsgruppstillfällen är *lärstillfällen* ger möjlighet att diskutera och sätta sig in i andras perspektiv och beskrivningar. För att detta ska bli meningsfullt krävs dock ordentliga förberedelser inför varje tillfälle.

Seminarierna följs av en *individuell inlämningsuppgift*. Dessa inlämningsuppgifter examineras med betygen G eller U. Om uppgiften bedöms vara underkänd utgår kompletteringsuppgift. I den individuella inlämningsuppgiften behandlas delvis samma frågor som introducerats i de tidigare stegen. **Tanken är att ni efter genomfört seminarium har utvecklat era perspektiv**

och förståelsen och att ni därför kan formulera egna mer utvecklade och självständiga resonemang. Den individuella inlämningsuppgiften lämnas in på Lisam under fliken 'Inlämningar'. Inlämningsuppgiften ska omfatta cirka 3 sidor exklusive referenser. Inlämningsuppgiften bedöms av seminarielärare som godkänd eller i behov av komplettering. Om inlämningsuppgiften bedöms vara i behov av komplettering meddelas detta till studenten som sedan inkommer med sin komplettering när denne finner det lämpligt och möjligt. Man har alltid rätt att examinera momentet, men det sker efter överenskommelse med lärare om det inte sker enligt ordinarie ordning. Att inlämningsuppgiften är *individuell* innebär att den ska skrivas individuellt och visa på självständighet i resonemangen för att kunna examineras. Det är viktigt att inlämningsuppgiften innehåller namn på den person som har skrivit den.

Vid frånvaro utgår ersättningsuppgift. Om man som student missar eller frånvarar från något av dessa moment, så gäller följande för att godkännas på de tre olika seminariemomenten (SEM8, SEM5 och SEM6). **Samma upplägg gäller alltså de tre olika seminarier:**

Ersättningsuppgift vid frånvaro från seminarium är att skriva en mer omfattande individuell inlämning som behandlar 3 av de 6 frågor som annars ingår i den individuella inlämningsuppgiften. Även fråga 7 ska behandlas, utöver de tre valfria frågorna. Ersättningsuppgiften ska omfatta ca 5 sidor exklusive referenser.

Seminarium 1: Socialpolitikens styrning (SEM8)

Innan seminariet genomförs en gruppvis förberedelse inför efterföljande seminarium. Varje grupp förbereder sig genom att bearbeta och diskutera de sex frågorna som är kopplade till det aktuella seminariet.

Seminariet syftar till att fördjupa förståelsen för hur socialpolitiken styrs och vilken betydelse det har för hur socialt arbete tar form. Seminariet är ett lärtillfälle med syfte att fördjupa kunskapen om socialpolitikens styrning och genomförande genom att visa hur processerna för styrning kan gå till på olika nivåer. Fokus ligger på hur lagstiftning går till och hur politiska beslut fattas, samt på olika spänningar mellan politiskt beslutsfattande och förvaltning och styrning på olika nivåer såsom i staten, regionerna och kommunerna.

Seminariet följer det upplägg i två steg – seminariepass samt inlämning av individuell inlämningsuppgift – som presenterats tidigare i studiehandledningen.

Seminariet inleds i helgrupp där läraren introducerar ämnet och upplägget för seminariet. Sedan delas studenterna in i tvågrupper där varje grupp ansvarar för två av de sex frågorna. Varje student redogör för sina respektive grupper förberedelser och där frågorna för seminariet diskuteras. Tvärgrupperna skall utöver att diskutera de i förväg framskrivna frågorna också förbereda för att tillsammans i helgrupp presentera (a) en sammanfattning av diskussionen och lyfta särskilt intressant innehåll, (b) formulera en ny fråga om något som var särskilt svårt i uppgiften samt (c) en ny fråga som vore särskilt intressant att diskutera vidare i helgrupp. Tvärgruppen ansvarar sedan för att hålla i diskussionen av den sista frågan.

Vi vill att alla deltagare deltar aktivt och konstruktivt i seminariet. Det betyder att du som student kommer till seminariet väl förberedd genom att du har läst i kurslitteraturen och att du har tagit del av föreläsningarna. Du medverkar aktivt i gruppens lärande genom inlägg, frågor och diskussion. Ett konstruktivt deltagande innebär också att du lyssnar till övriga deltagare. Det behöver inte innebära att du före seminariet förstått allt i litteraturen, men att du under seminariets gång är intresserad av att diskutera och försöka förstå det du läst. Detta då seminariet förutsätter läsning av kurslitteraturen. All litteratur på kursen kan beröras, men särskilt fokus kommer ligga på de delar av litteraturen som på något sätt berör frågor om socialpolitiken styrning med fokus på lagstiftningsprocessen, relationerna mellan politiskt beslutsfattande och förvaltning samt styrning på olika nivåer som stat, region och kommun.

Till den efterföljande inlämningsuppgiften väljer varje student två frågor (av 1–6) att fördjupa sin reflektion kring, samt behandlar fråga 7 individuellt.

1. Redogör för vilken betydelse grundlagarna har för socialpolitikens styrning, och diskutera mer specifikt på vilket sätt Regeringsformen anger ramarna för socialpolitikens styrning.
2. Redogör för och diskutera hur relationen mellan politiker och förvaltning ser ut i kommunerna och hur lokalpolitiker och tjänstepersoner på olika sätt påverkar socialtjänstens utformning lokalt. Diskutera särskilt skillnaden mellan politiskt beslutsfattande och beslutsfattande inom förvaltning (eller utförande av politiska beslut i förvaltningen).
3. Välj någon lagstiftning på det socialpolitiska området (kan vara samma som i fråga 4) och diskutera vad som är statens, regionerna och kommunernas roll i relation till denna lagstiftning.
4. Välj någon lagstiftning på det socialpolitiska området (det kan handla om lagstiftning som rör socialtjänsten, socialförsäkringar eller liknande) och beskriv både hur lagstiftningsprocessen sett ut och hur den debatten om frågan och lagstiftningen set ut. Diskutera hur debatten påverkat lagstiftningen.
5. Redogör för och diskutera skillnader och likheter när det gäller utformningen av socialtjänsten verksamhet i olika kommuner och vad det innebär för dem som arbetar på dessa olika håll.
6. Redogör för och diskutera på vilka olika sätt staten kan styra över kommunerna, och på vilka sätt kommunerna är självständiga i relation till staten.
7. Frågorna om socialpolitikens styrning är centrala för hur det sociala arbetet tar form i relation till politiska processer, beslut och förvaltning. Reflektera kring på vilka sätt socialt arbete kan förstås som politiskt!

Seminarium 2: Försäkringar och bidrag (SEM5)

Innan seminariet genomförs en gruppvis förberedelse inför efterföljande seminarium. Varje grupp förbereder sig genom att bearbeta och diskutera de sex frågorna som är kopplade till det aktuella seminariet.

Seminariet syftar till att fördjupa förståelsen för hur ekonomisk trygghet och system för skydd organiseras i välfärdsstaten samt vilken betydelse det har för hur socialt arbete tar form. Seminariet ska bidra till att skapa kunskap om offentliga trygghetssystem såsom (1) socialförsäkringen, (2) arbetslöshetsförsäkring samt (3) försörjningsstödet och hur de förhåller sig till varandra. Seminariet ska även bidra till att utveckla förmåga att söka information och kunskap i olika typer av material samt att konkretisera, analysera och relatera flera olika källor till varandra.

Seminariet följer det upplägg i två steg – seminariepass samt inlämning av individuell inlämningsuppgift – som presenterats tidigare i studiehandledningen.

Seminariet inleds i helgrupp där läraren introducerar ämnet och upplägget för seminariet. Sedan delas studenterna in i tvärgrupper där varje grupp ansvarar för två av de sex frågorna. Varje student redogör för sina respektive grupper förberedelser och där frågorna för seminariet diskuteras. Tvärgrupperna skall utöver att diskutera de i förväg framskrivna frågorna också förbereda för att tillsammans i helgrupp presentera (a) en sammanfattning av diskussionen och lyfta särskilt intressant innehåll, (b) formulera en ny fråga om något som var särskilt svårt i uppgiften samt (c) en ny fråga som vore särskilt intressant att diskutera vidare i helgrupp. Tvärgruppen ansvarar sedan för att hålla i diskussionen av den sista frågan.

Vi vill att alla deltagare deltar aktivt och konstruktivt i seminariet. Det betyder att du som student kommer till seminariet väl förberedd genom att du har läst i kurslitteraturen och att du har tagit del av föreläsningarna. Du medverkar aktivt i gruppens lärande genom inlägg, frågor och diskussion. Ett konstruktivt deltagande innebär också att du lyssnar till övriga deltagare. Det behöver inte innebära att du före seminariet förstått allt i litteraturen, men att du under seminariets gång är intresserad av att diskutera och försöka förstå det du läst. Detta då seminariet förutsätter läsning av kurslitteraturen. All litteratur på kursen kan beröras, men särskilt fokus kommer ligga på de delar av litteraturen som på något sätt berör frågor om ekonomisk trygghet och omfördelning av pengar i befolkningen.

Till den efterföljande inlämningsuppgiften väljer varje student två frågor (av 1–6) att fördjupa sin reflektion kring, samt behandlar fråga 7 individuellt.

1. Redogör för hur socialförsäkringens utformning genom att övergripande beskriva dess historiska utveckling fram till idag. Redogör för styrningen av socialförsäkringen med fokus på vem som bestämmer över dess utformning och vilken eller vilka förvaltning(ar) som har till uppgift att arbeta med den och hur den finansieras. Diskutera vad som skiljer socialförsäkringen från arbetslöshetsförsäkringen och försörjningsstödet.

2. Diskutera vilka framträdande politiska diskussioner som präglat debatten om socialförsäkringen historiskt och som präglar debatten idag. Ge något historiskt och något nutida exempel, och lyft fram vilka politiska konflikter och olika ståndpunkter som funnits i debatten.

3. Redogör för hur arbetslöshetsförsäkringens utformning genom att övergripande beskriva dess historiska utveckling fram till idag. Redogör för styrningen av arbetslöshetsförsäkringen med fokus på vem som bestämmer över dess utformning och vilken eller vilka förvaltning(ar) som har till uppgift att arbeta med den och hur den finansieras. Diskutera vad som skiljer arbetslöshetsförsäkringen från socialförsäkringen och försörjningsstödet.

4. Diskutera vilka framträdande politiska diskussioner som präglat debatten om arbetslöshetsförsäkringen historiskt och som präglar debatten idag. Ge något historiskt och något nutida exempel, och lyft fram vilka politiska konflikter och olika ståndpunkter som funnits i debatten.

5. Redogör för utformningen av försörjningsstödet genom att övergripande beskriva dess historiska utveckling fram till idag. Redogör för styrningen av försörjningsstödet med fokus på vem som bestämmer över dess utformning och vilken eller vilka förvaltning(-ar) som har till uppgift att arbeta med den och hur det finansieras. Diskutera vad som skiljer försörjningsstödet från socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen.

6. Diskutera vilka framträdande politiska diskussioner som präglat debatten om försörjningsstödet historiskt och som präglar debatten idag. Ge något historiskt och något nutida exempel, och lyft fram vilka politiska konflikter och olika ståndpunkter som funnits i debatten.

7. Frågorna om ekonomisk trygghet är centrala för hur socialt arbete utformas. Reflektera kortfattat över vilken betydelse olika utformning av ekonomisk trygghet i samhället kan ha för hur det sociala arbetet tar form historiskt, idag och i framtiden!

Seminarium 3: Välfärdsstat i förändring (SEM6)

Innan seminariet genomförs en gruppvis förberedelse inför efterföljande seminarium. Varje grupp förbereder sig genom att bearbeta och diskutera de sex frågorna som är kopplade till det aktuella seminariet.

Seminariet syftar till att fördjupa förståelsen för hur välfärdssamhällets utveckling och förändring kan förstås på olika sätt och hur detta är avgörande för att förstå framtiden för det sociala arbetet. All litteratur på kursen kan beröras, men särskilt fokus kommer ligga på de delar av litteraturen som på något sätt berör frågor om medborgarskap, inkludering och exkludering, arbetsmarknad, familjepolitik eller migration. Under seminariet diskuteras en rad olika utvecklingstendenser i den samtida socialpolitiken. Därför kretsar seminariet kring olika teoretiska frågeställningar som studenterna behandlar och därutöver belyser med konkreta exempel från den samtida socialpolitiska debatten.

Seminariet följer det upplägg i två steg – seminariepass samt inlämning av individuell inlämningsuppgift – som presenterats tidigare i studiehandledningen.

Seminariet inleds i helgrupp där läraren introducerar ämnet och upplägget för seminariet. Sedan delas studenterna in i tvärgrupper där varje grupp ansvarar för två av de sex frågorna. Varje student redogör för sina respektive grupper förberedelser och där frågorna för seminariet diskuteras. Tvärgrupperna skall utöver att diskutera de i förväg framskrivna frågorna också förbereda för att tillsammans i helgrupp presentera (a) en sammanfattning av diskussionen och lyfta särskilt intressant innehåll, (b) formulera en ny fråga om något som var särskilt svårt i uppgiften samt (c) en ny fråga som vore särskilt intressant att diskutera vidare i helgrupp. Tvärgruppen ansvarar sedan för att hålla i diskussionen av den sista frågan.

Vi vill att alla deltagare deltar aktivt och konstruktivt i seminariet. Det betyder att du som student kommer till seminariet väl förberedd genom att du har läst i kurslitteraturen och att du har tagit del av föreläsningarna. Du medverkar aktivt i gruppens lärande genom inlägg, frågor och diskussion. Ett konstruktivt deltagande innebär också att du lyssnar till övriga deltagare. Det behöver inte innebära att du före seminariet förstått allt i litteraturen, men att du under seminariets gång är intresserad av att diskutera och försöka förstå det du läst. Detta då seminariet förutsätter läsning av kurslitteraturen. All litteratur på kursen kan beröras, men särskilt fokus kommer ligga på de delar av litteraturen som på något sätt berör frågor om välfärdsstatens förändring med fokus på relationen mellan arbete och välfärd, familjens betydelse, innebörden och betydelsen av ojämlikhet eller hur välfärd och socialpolitik kan förstås i relation till frågor om migration.

Till den efterföljande inlämningsuppgiften väljer varje student två frågor (av 1–6) att fördjupa sin reflektion kring, samt behandlar fråga 7 individuellt.

1. Vad innebär aktiveringens politik och hur har den förändrat hur vi ser på välfärd idag? Diskutera kortfattat frågan om aktivering och vad detta innebär övergripande, och ge konkreta exempel på sammanhang där aktivering kan kännas igen.

2. Hur har utvecklingen för befolkningen i Sverige sett ut de senaste årtiondena när det gäller jämlikhet och ojämlikhet? Ge exempel på olika dimensioner av jämlikhet eller ojämlikhet och hur utvecklingen präglar det svenska samhället idag. Diskutera vilka utmaningar som utveckling ställer välfärdsstaten inför.

3. Vad betyder *marknadisering* av det sociala arbetets tjänster och service? Diskutera kortfattat vad detta innebär övergripande, och ge konkreta exempel på sammanhang där utvecklingen mot marknadisering kan kännas igen. Diskutera fler aspekter av marknadisering än bara *privatisering*.

4. Hur har familjens betydelse för välfärden förändrats, med avseende på *familialisering* och/eller *de-familialisering*? Diskutera kortfattat vad detta innebär övergripande, och ge konkreta exempel på sammanhang där förändringar på detta område kan kännas igen.
5. Hur har betydelsen av och synen på *medborgerliga rättigheter* förändrats i tider av migration? Diskutera kortfattat vad detta innebär övergripande, och ge konkreta exempel på sammanhang där en sådan utveckling kan kännas igen.
6. Hur ser utvecklingen gällande frågor om *integration* och *mångkultur* ut idag? Vad har vi haft för politik och vad för slags politik utvecklas i vår samtid (i Sverige och i Europa)? Diskutera kortfattat detta övergripande, och ge konkreta exempel på sammanhang där dessa frågor kan kännas igen.
7. I samtliga dessa sex frågor avspeglas en särskild utveckling, en "välfärdsstat i förändring". Reflektera kortfattat över hur denna utveckling, med de olika frågorna betraktade i ett sammanhang, har betydelse för det samtida (eller framtida) sociala arbetet!

Individuell hemtentamen (EXM1)

Följande gäller för bedömning av hemtentamen: För betyget godkänd krävs att den efterfrågade kunskapen återfinns i svaret och att de skriftliga uppgifterna är logiskt uppbyggda och välformulerade. Studenten ska på en grundläggande nivå kunna visa förmåga att redogöra för faktauppgifter och teoretiska perspektiv samt reflektera kring de kunskapsområden som behandlas i kursen. För att erhålla betyget **Väl godkänd** krävs förutom de ovanstående kraven för att studenten måste visa utmärkta prestationer enligt de angivna kriterierna. Svaret måste ha logisk struktur, vara välskrivet samt visa självständighet i argumentation. Vad gäller hemtentamen anges ett poängtal för ett godkänt respektive väl godkänt svar. Betyget **Underkänd** innebär att svaren inte når upp till de krav som beskrivs ovan.

Bedömning sker inom femton arbetsdagar efter ett inlämnat svar. Vad gäller hemtentamen ges tillfälle för återkoppling enligt schema. Vid underkänt resultat skrivs hela tentamen om. Tentamen på kursen genomförs fyra gånger om året, två gånger per termin. Den som godkänts i prov får ej delta i förnyat prov för högre betyg.

Hemtentamen genomförs via Lisam. För att kunna skriva tentamen behöver man ha tillgång till kursens Lisam-sida. För sent inlämnad individuell inlämningsuppgift, komplettering, omexamination, ersättningsuppgift eller missat ersättningstillfälle innebär att momentet eller examinationen får göras om först vid nästa kurstillfälle. Kontakta utbildningsadministratörerna så kan de lägga in dig i nästa kurstillfälles Lisam-rum.

Allmän information

Beslut om särskilda medel för pedagogiskt stöd i studiesituation

Har du rätt till särskilt stöd genom beslut från koordinator för studenter med funktionshinder ska du inför **varje termin** skicka in ditt beslut till adm.socialtarbete@ikos.liu.se. **Du ska också informera varje kursansvarig i samband med kursstart.** Har inget intyg inkommit 10 dagar före tentamens startdatum gäller ordinarie inlämningsförfarande.

Information om undervisning och arbetsformer

Information om undervisning och arbetsformer så som föreläsningar och seminarier finns i programhandboken. Men några punkter som är viktiga att notera är att:

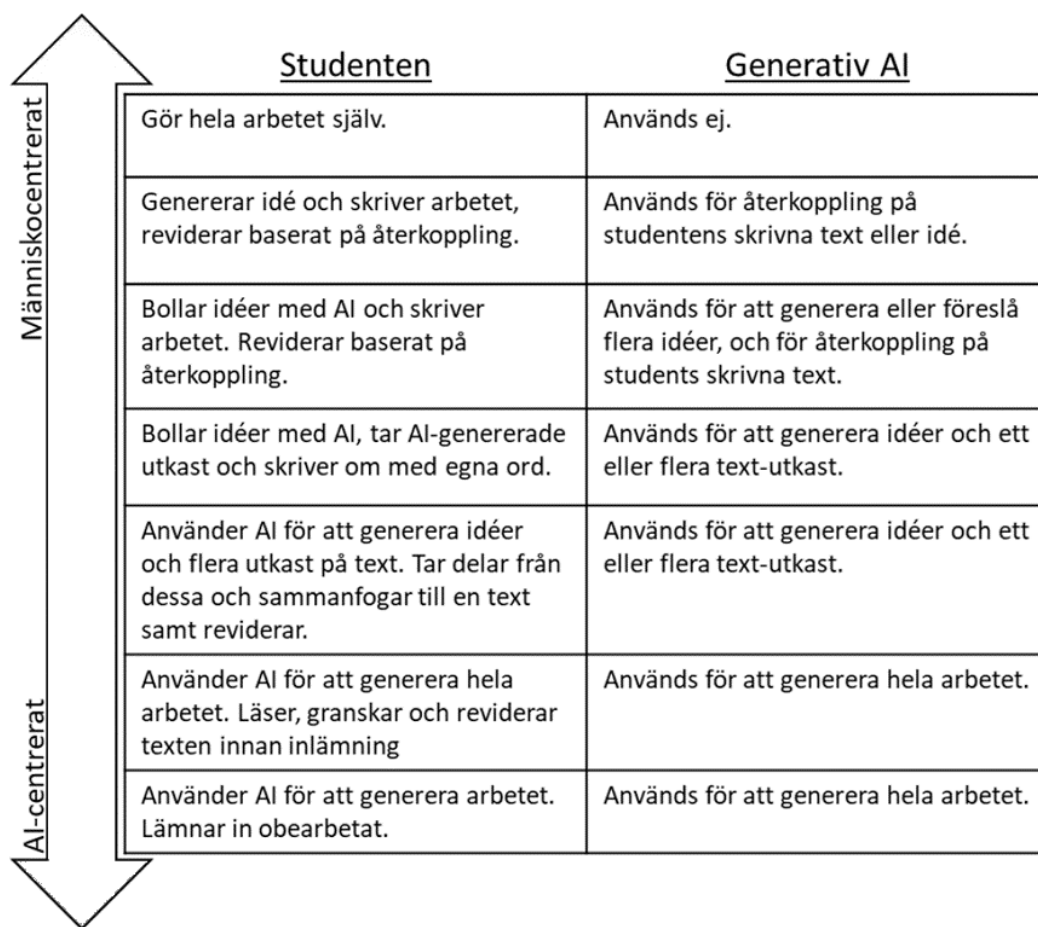
- Universitetsstudier bygger på eget ansvar för sitt eget lärande.
- Arbetsgruppen är viktig och arbete i arbetsgruppen skall prioriteras.
- Ej schemalagd tid är tid för individuella studier eller studier i arbetsgruppen. Ej schemalagd tid är inte detsamma som ledighet. Du som student förväntas ägna dig åt dina studier även icke schemalagd tid.

Det är viktigt att vara med på kursintroduktionen. I programhandboken står det:

Vid kursintroduktionen förklaras upplägget av kursen från lärandemål till examination. I Studiehandledningen finns mycket av den informationen, men vissa saker kan behöva ytterligare förtydliganden och kursintroduktionen ger möjlighet att ställa frågor, exempelvis om examinationer. Vid kursintroduktionen tas även upp vad som framkommit i tidigare kursvärdering och även lärargruppens reflektioner och tidigare erfarenheter. Synpunkter och erfarenheter kan ha lett till en del förändringar i upplägget av kursen.

Generativ AI

LiU har centralt fastställt vägledning för lärares och studenters användning av generativ AI i utbildningen (Dnr LiU-2023-02660). Utvecklingen inom generativ AI går mycket snabbt och det finns redan nu stora möjligheter att använda generativ AI för att skriva och kommunicera. Samtidigt innebär generativ AI att stora mängder text kan produceras maskinellt, vilket medför krav på tydlighet avseende det mänskliga bidraget i alla typer av examinerande texter. Vidare kan inte korrektheten i texten avseende fakta och källor tas för given, vilket ställer höga krav på förmåga till kritisk granskning av den text som produceras. I likhet med övriga hjälpmedel kan därför användningen av generativ AI i utbildning behöva regleras. Kursansvarig/examinator beslutar om vad som är tillåtna hjälpmedel i den enskilda kursen. Om användning av generativ AI hindrar att lärandemål uppnås, bör detta givetvis vara otillåtet i kursen eller det aktuella examinationsmomentet. Nedanstående modell utgör ett sätt att illustrera olika former av AI-användning inom ramen för utbildning och kan hänvisas till i beskrivningen av examinerande uppgifter.

Figur 1. Modell över olika nivåer av användning av generativ AI i undervisning

Studentinflytande via Lärandedialog och Studentråd

I mitten på varje kurs ska en Lärandedialog äga rum. Tid och lokal finns anslaget på schemat. Vid Lärandedialogen har du som student tillsammans med dina kurskamrater möjlighet att diskutera ditt eget lärande i relation till kursens lärandemål och hur upplägg, innehåll och arbetsformer/moment stödjer ditt lärande.

Inom varje årskurs utses 2 eller 3 kursrepresentanter som för fram årskursens synpunkter vid studentrådet. Studentråd organiseras två gånger per termin.

Kursrepresentanterna ansvarar för Lärandedialogen. Kursansvarig är med för att både svara på frågor och få svar på egna frågor kring hur kursen fungerar. Alla tjänar på en god dialog mellan studenter och ansvariga på kursen om hur lärandet kan stöttas och utvecklas på bästa sätt. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att ramarna för programmet och respektive kurser sätts bland annat av Högskoleförordningen och det lokala regelverket på Linköpings universitet. Vi har våra examensmål att uppnå och dessa är nedbrutna i lärandemål. Det finns ett regelverk för hur utbildning får genomföras och det finns givna ekonomiska ramar att förhålla sig till. Men inom det handlingsutrymme som finns kan kursen utvecklas och det görs bäst mellan lärare och studenter tillsammans

Kurslitteratur och referenslitteratur

En sammanställd lista med den obligatoriska kurslitteraturen finns på kursens Lisam-sida. Litteraturlistan hittas även via Liunet student. Om det i litteraturlistan eller i studiehandledningen anges referenslitteratur så är det förslag på litteratur som kan användas som komplement till den obligatoriska litteraturen. Referenslitteraturen ersätter dock inte obligatorisk litteratur.

Kursvärdering

Kursvärdering är viktig och inom universitetet har vi en skyldighet utveckla vårt arbete i förhållande till utbildningsplan, kursplaner och examinationsrätt. Vid kursens slut kommer en kursvärdering att sändas ut genom kursvärderingssystemet Evaluate eller så kan du använda QR koden här nedan. Du har 15 dagar på dig att fylla i värderingen. När värderingstiden är slut kommer du att få tillgång till en rapport som redovisar kursvärderingens resultat. Läraren kommer också göra en återkoppling om resultatet på kursens Lisam-sida.

Schema

Schema med lokaler publiceras på webben. Länk finns på kursens Lisam-sidan. Följ uppdateringar av schemat inför och under kursens gång.

Vad är en disciplinförseelse?

Vad som är tillåtet och otillåtet kan variera mellan olika kurser och kursmoment. Som student är det ditt ansvar att ta del av information om vad som är tillåtet och inte tillåtet vid examination. Vid osäkerhet är det alltid bättre att fråga läraren för att undvika missförstånd.

Främst är det tre händelser som blir frågor för Disciplinnämnden och dessa är frågor om plagiat, vilseledande (fusk) och störande av undervisning.

Plagiat är när det på olika sätt kan framstå som att de är du som skrivit texten fast den i själva verket kommer från någon annan. Det kan vara hela eller delar av text där det inte framgår vad texten kommer ifrån genom referering och citatmarkering. Även självplagiering – det vill säga återanvändandet av egna tidigare publicerade/inlämnade arbeten utan referens – skall undvikas. Du ska referera till egna texter på samma sätt som till andra källor.

Att vilseleda vid examinerande moment kan till exempel vara otillåtet samarbete när uppgiften är individuell eller att ta med en "fusklapp" till salstentamen. Det räcker med ett försök att vilseleda för att disciplinär åtgärd ska kunna vidtas.

Disciplinära åtgärder kan även vidtas mot studenter som stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen. Även händelser där en student utsätter en annan student eller en arbetstagare vid universitetet för trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567) skall anmälas till Disciplinnämnden.

För att upptäcka plagiat kan en examinator med hjälp av granskningsverktyg jämföra en students text med andra texter. Vid misstanke om plagiat, vilseledande eller då student stör undervisningen är examinatorn skyldig att anmäla detta till Linköpings universitets Disciplinnämnd som sedan utreder ärendet och fattar beslut om disciplinära åtgärder.

Norrköpings campusbibliotek utbildar och stöttar er studenter med mer information kring detta. Du kan även läsa mer om fusk och plagiat på Liunet student samt i Programhandboken.

Upphovsrätt

Universitetsläraren har upphovsrätten till det material som skapas i tjänsten till exempel utbildnings- eller forskningsmaterial. Det finns därmed inga krav att läraren måste distribuera föreläsningsunderlag i samband med ett undervisningstillfälle. Om läraren delar med sig av detta material har studenter inte rätt att sprida det vidare. Att distribuera någon typ av undervisningsmaterial som strider mot Upphovsrättslagen kan medföra rättliga påföljder.

Enligt rektorsbeslut (Dnr LiU-2012-00312) gäller att Ljudupptagning, fotografering, filmning och liknande inspelning av föreläsningar, seminarier och andra undervisningssituationer inte är tillåten. Men den enskilde läraren har möjlighet att vid undervisningstillfället uttryckligen ge behörig deltagare i undervisningen tillstånd till ljudupptagning, fotografering eller filmning vid det aktuella undervisningstillfället. Läraren ska i sitt beslut särskilt beakta på vilket sätt ljud- eller bildupptagningen kan påverka interaktionen mellan studenter och lärare. Särskild hänsyn till studenterna ska tas i undervisningssituationer som till stor del bygger på studenternas medverkan, som exempelvis seminarier, basgruppsarbete och redovisningssituationer. Den enskilde läraren fastställer de villkor som ska gälla för inspelningen, exempelvis att endast ljudupptagning får ske.

Studenter med funktionsnedsättning, som med anledning av denna behöver särskilda hjälpmedel, äger rätt att göra ljud- och bildupptagning. Detta får endast göras av studenten själv genom personlig närvaro vid föreläsningen. Sådant behov ska meddelas i god tid före föreläsningen. Det är den enskilde studenten som har ansvar att vid förfrågan uppvisa intyg om sådant behov, utfärdat av koordinator för studenter med funktionshinder vid Linköpings universitet. Ljudupptagning, fotografering och filmning som vid ett givet tillfälle har godkänts innebär inte en rätt för student eller annan som svarar för sådan upptagning att sprida,

tillgängliggöra eller på annat sätt använda upptagningen för annat än sitt personliga studieändamål. Dessa regler påverkar inte universitetets möjligheter att som ett led i universitetets verksamhet spela in, fotografera och filma föreläsningar och andra undervisningssituationer.

Upphovsrätten är även viktig att tänka på vad gäller användning av text, figurer, modeller och bilder från litteratur samt elektroniskt publicerat material.

Pandemirestriktioner

Under pågående pandemi måste det finnas beredskap i verksamheten för att kunna anpassa sig till förflyttningar mellan olika pandeminivåer. Detta kan innebära att planerad campusundervisning kan komma att ske i hybridform (dvs. vissa moment förläggs på distans) eller helt på distans. Kursansvarig kommer meddela om sådana förändringar på kursens Lisam-sida. Att hålla avstånd, tvätta händerna, stanna hemma vid symtom och vaccinering är fortfarande de främsta åtgärder för att förhindra smittspridning.

Vid hybrid eller distansläge måste studenten:

- ha tillgång till dator med kamera och använda kamera i undervisningssituationer
- tänka på att vara lämpligt klädd (tex ej morgonrock)
- tänka på att befinn sig på en lämplig och ostörd plats och eventuell "sekretess"

Som vid alla seminarier förväntas samtliga deltagare förbereda sig och delta aktivt i samtal och diskussioner.